

14. ЗНАЧЕННЯ ПРОФЕСІЙНИХ КОМПЕТЕНЦІЙ ВИКЛАДАЧА ПРИ ЗАСТОСУВАННІ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НАВЧАННЯ

Сіднєва Ж.К., канд. екон. наук, доцент

Національний університет харчових технологій

м. Київ, Україна

Імплементація сучасних інноваційних технологій потребує високої професійної підготовки викладача. Сьогодні основні

педагогічні інновації пов'язані з впровадженням компетентностного підходу у систему освіти. Вирішальну роль при його реалізації має перехід від традиційних форм навчання до інноваційних освітніх технологій. Однією з таких технологій є метод конкретних ситуацій (case-stady), який потребує наявності у викладача комплексу професійних компетенцій.

Професійне становлення викладача – це складний, багатоплановий процес, який характеризується як професійними компетенціями, так і особовими якостями, за вирішальної ролі особистості. Треба відмітити, що загальноприйнятого визначення терміна «компетентність» у вітчизняній науковій літературі ще не склалося [1].

У педагогічній науці поняття «професійна компетентність» розглядається як сукупність професійних знань, умінь, а також способів виконання професійної діяльності. Формування професійних компетенцій викладача значною мірою залежить від накопичення знань, на основі яких він набуває вміння та навички педагогічної діяльності.

Розглядаючи професійну компетентність викладача, який використовує сучасні технології навчання необхідно звернути увагу на наступні її аспекти:

- спеціальний – в області конкретної дисципліни, що викладається студентам;
- методичний – в області способів, методів, прийомів формування знань, умінь та навичок студентів;

– психолого-педагогічний – в сфері навчання (атмосфера проведення кейса);

– диференціально-психологічну компетентність – в області мотивів навчання, здібностей студентів.

Аналізуючи компетентності викладача, який використовує кейс-методи, слід враховувати креативність, творчість, вміння продуктивно використовувати практичний досвід колег.

Будь-яка освітня технологія припускає необхідність наявності комплексу конкретних компетенцій викладача. Сьогодні основні освітні інноваційні технології пов'язані з використанням активних, або як їх ще називають інтерактивних методів навчання. Сутність яких полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умови постійної, активної взаємодії студентів і викладача, в ході якої студенти навчаються приймати продумані рішення на основі аналізу відповідної інформації, а також критично мислити, брати участь у дискусіях. При цьому роль викладача полягає у вихованні творчої активності та ініціативи студентів.

До інтерактивних технологій навчання відноситься і методика аналізу конкретних ситуацій (кейс-метод). У даній технології учбовий матеріал подається студентам у вигляді проблем (кейсів), а знання набуваються в процесі їх активної і творчої роботи. Викладач, який застосовує метод кейс-стаді використовує реальні ситуації, які дійсно мали місце в професійній (виробничій) діяльності.

Особливості діяльності викладача, який використовує метод кейс-стаді полягає в тому, що педагог не тільки максимально реалізує свої здібності, але і розвиває їх в процесі своєї діяльності. Наявність в структурі кейса конфліктів, дискусій, аргументації позицій вимагають від викладача вміння створювати атмосферу психологічного комфорту, забезпечувати співпрацю і конкуренцію одночасно, зберігаючи при цьому особисті права студентів.

Застосування методу кейс-стаді викладачем передбачає виконання таких функцій, як: освітня, виховна, організуюча та дослідницька. У процесі застосування кейсів ці функції реалізуються не окремо, як часто відбувається за традиційних методів навчання, а як єдине ціле.

Підвищення ефективності діяльності викладача пов'язане з втіленням спеціальних принципів, які притаманні тільки викладачу, що використовує у своїй педагогічній діяльності кейс-стаді:

- принцип багаточисельності і ефективності дидактичного арсеналу, який передбачає оволодіння дидактикою, її принципами, засобами і методами, вимагає цілеспрямованого їх використання в учбовому процесі;

- принцип партнерства, взаємодії, співпраці зі студентами, колективного обговорення ситуації;

- принцип використання досягнень педагогічної і психологічної науки, практичного досвіду колег;

- принцип творчості, який передбачає перетворення кейсу і занять з його застосуванням в індивідуальний творчий продукт,

дозволяє вдосконалити технологію викладання, посилити роль творчої імпровізації в навчанні і т.п.;

- принцип зростання ролі викладача як організатора отримання знань, експерта і консультанта, який допомагає студенту орієнтуватися в сучасній науковій статистичній інформації;

- принцип прагматизму, який спрямований на чітке визначення можливостей кейсу та результатів навчання. Викладач-кейсолог планує результат з точки зору формування у студентів навичок аналізу ситуації і прийняття конкретних рішень, а не лише оцінювання знань.

Роль викладача вищих учбових закладів сьогодні полягає в організації умов творчої діяльності студента, розвитку навичок самостійного пошуку рішень, виховання творчої активності і ініціативи студентів. Використання кейс-стаді дозволяє викладачу максимально використовувати свій професійний і інтелектуальний потенціал, урізноманітнити самостійну роботу студентів, активізувати навчальний процес. В процесі навчання на реальних ситуаціях за допомогою кваліфікованого викладача студент має можливість навчитися приймати конкретні рішення і брати на себе відповідальність за їх прийняття; аналізуючи ситуацію передбачати можливий розвиток подій логічно, послідовно, чітко та аргументовано мислити.

Найбільш важливими проблемами викладача, практикуючого метод кейс-стаді, є вибір проблемної ситуації, обговорення її в

аудиторії та оцінювання роботи студентів. Слід підкреслити, що оцінювання – це складна і серйозна робота викладача. Студенти повинні розуміти не тільки правила роботи над кейсом, але і систему оцінювання викладачем. Кваліфіковані і професійні викладачі здійснюють оцінювання виходячи із наступних принципів: об'єктивності (справедливого відношення до кожного); обґрунтованості оцінок та їх аргументації; оптимальності.

При використанні методів кейс-стаді викладач оцінює не стільки теоретичні знання студентів, а скільки їх вміння самостійно аналізувати конкретну ситуацію; логічно мислити, приймати відповідні рішення в нестандартній ситуації.

Отже, використовуючи кейс-метод викладач пропонує студентам осмислити реальну життєву ситуацію, яка одночасно відображає практичну проблему і вимагає застосування комплексу знань для її вирішення, що значною мірою формує професіоналізм студентів, інтерес та мотивацію щодо вивчення дисципліни.

Використання сучасних методів навчання, в тому числі методу кейс-стаді при викладанні дисципліни управлінського спрямування, потребує від викладача наявності комплексу необхідних компетенцій, професіоналізму, творчого мислення, підвищення педагогічної майстерності, глибокого знання дисципліни.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Овчарук О.В. Компетентності як ключ до формування зміни освіти / Стратегія реформування освіти України. К.:І.І.С.,2003.295с.